

УДК 330.341.1(477)

Джаман М.О., д.е.н., професор
ПРАТ Україно-Польський ВНЗ
Центрально-Європейський університет

СУЧАСНИЙ СТАН І СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЙОГО ФОРМУВАННЯ

Стаття присвячена вітчизняному інноваційному потенціалу (Ін П) і факторам, що впливають на його формування. В статті розкрито суть категорії «інноваційний потенціал», проаналізовані його складові та роль НТП для його розвитку. Враховуючи чинне законодавство, яке регламентує інноваційно-інвестиційну діяльність, визначена головна мета державної інноваційної політики. Охарактеризовано моделі інноваційного розвитку в розвинутих зарубіжних країнах, придатних для застосування в Україні. Дана об'єктивна оцінка сучасному стану Ін П і виявлені недоліки в навчальному процесі вітчизняних ВНЗ, зв'язаних з навчанням студентів, з метою їх усунення.

В статті розкрито суть і значення інвестицій та інвестиційного потенціалу (Інв П) для інноваційних процесів. Визначені фактори впливу на Інв П.

Ключові слова: потенціал, інноваційний потенціал, інноваційна політика, інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна політика

Джаман М.О.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И СТРУКТУРА ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ И ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ЕГО ФОРМИРОВАНИЕ

Статья посвящается отечественному инновационному потенциалу (Ин П) и факторам, влияющим на его формирование. В статье раскрыта сущность категории «инновационный потенциал», проанализированы его составляющие и роль НТП для его развития. С учетом действующего законодательства, регламентирующего инновационно-инвестиционную деятельность, определена главная цель государственной инновационной политики. Дана характеристика моделей инновационного развития в развитых зарубежных странах, которые можно применить в Украине, и объективная оценка современному состоянию Ин П. Определены недостатки в учебном процессе отечественных ВУЗов по обучению студентов, с целью их устранения.

В статье раскрыта сущность и значение инвестиций и инвестиционного потенциала (Инв П) для инновационных процессов. Определены факторы влияния на Инв П.

Ключевые слова: потенциал, инновационный потенциал, инновационная политика, инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная политика

Dzhaman M.

THE CURRENT STATE AND STRUCTURE OF INNOVATION POTENTIAL OF UKRAINE AND FACTORS AFFECTING ITS FORMATION

The article is devoted to national innovation capacity (InP) and factors affecting its formation. In the article essence of the category "innovative capacity" is discussed, its components and the role of STP in its development are analyzed. Given the current legislation regulating innovation and investment, the main goal of the state innovation policy has been defined. Models of innovative development in developed foreign countries, suitable for use in Ukraine are characterized. The objective assessment of the current state of InP is given and deficiencies in the educational process of national universities, connected with training students in order to eliminate them have been identified.

In the article the essence and value of investments and investment potential (InP) for innovative processes is given. The factors of influence on InP are identified.

Keywords: potential, innovative potential, innovation policy, investment, investment climate, investment policy

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Інвестиції є визначальним фактором економічного розвитку тільки потрібно їх ефективно використовувати у інноваціях. У США, Японії, Південній Кореї та розвинених країнах Європи уже накопився достатній досвід застосування знань і нових технологій у сфері інноваційної діяльності. Ми вважаємо, що доцільно було б проаналізувати і творчо використати їх досвід у нашій країні, але відповідно до наших умов, без сліпого і бездумного копіювання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Про інвестиційно-інноваційну складову економічного розвитку можна ознайомитись у багатьох роботах зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, теоретиків та практиків. Це, наприклад, праці Ю. Бажала, П. Беленького, В. Войцехівського, О. Власюка, Г. Доброва, П. Друкера, П. Завліна, С. Ільєнкової, М. Козоріз, М. Кондратьєва, О. Кузьміна, Б. Малицького, Г. Менша, М. Лапіна, О. Лапко, Л. Нейкової, Я. Порубко, М. Портера, С. Прижогіна, Б. Санто, Р. Солоу, Б. Твісса, М. Туган-Барановського, Р. Фатхутдінова, К. Фрідмена, Д.Черваньова, Й.-А. Шумпетера та ін..В останні роки безпосередньо про значення інноваційного потенціалу для росту економіки в Україні розглядали В. Александрова, О. Амоша, Є. Бойко, П. Беленький, М. Данько, М. Долішній, С. Дорогунцов, С. Кацура, С. Матвеев, О. Носова та ін..

Цілі статті. Ми ставимо собі за мету схематично показати структуру інноваційного потенціалу, вказати фактори впливу на його формування та значення інвестицій для використання інновацій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інноваційний потенціал (Ін П) України формувався в період розгортання у світі науково-технічної революції (НТР). Будучи у складі єдиного народногосподарського комплексу колишнього СРСР, науково-технічний потенціал України був досить потужним і характеризувався відносно високими показниками. Так, за даними ЮНЕСКО, частка України у світовому інженерно-науковому потенціалі становила на той час майже 7%, а у міжреспубліканському поділі СРСР на її долю припадало біля 40% виробництва науково-технічної продукції та нових технологій при охопленні близько 20% сукупного ВВП народногосподарського комплексу Радянського Союзу, хоч займала всього 2,7% його території і 18% від усього населення.

Практика підтверджує, що ефективне використання Ін П здатне змінювати, покращувати прогрес самого розвитку дифузії інновацій. Наприклад, застосування нового обладнання веде до виготовлення нової, модернізованої продукції, яка з одного боку є результатом праці більш науково і технічно грамотного кадрового персоналу, а з іншого – виступає джерелом і фактором подальших якісних змін на ринку інновацій. Тобто Ін П перебуває ніби на стику реальності, яка його характеризує, і майбутнього, яке його визначає і в той же час ним визначається Він здатний накопичуватися й розвиватися на власній основі в міру своєї реалізації, а розвиваючись, інноваційний потенціал виявляє ще більш потужнішу можливість до прогресу, є спонукальним фактором до цього. Тобто, це – діалектика, це об'єктивна необхідність прогресивнішого, раціональнішого і ефективнішого розвитку.

Ми розділяємо думку окремих вчених, які виділяють основні вирішальні компоненти Ін П [2, 3]. Три складові інноваційного потенціалу: *ресурсна, внутрішня та результативна*, що співіснують взаємно, передбачають і обумовлюють одна одну та проявляються у використанні як його «триєдина сутність». Співвідношення цих складових в нашому розумінні ми показали схематично на рисунку 1.

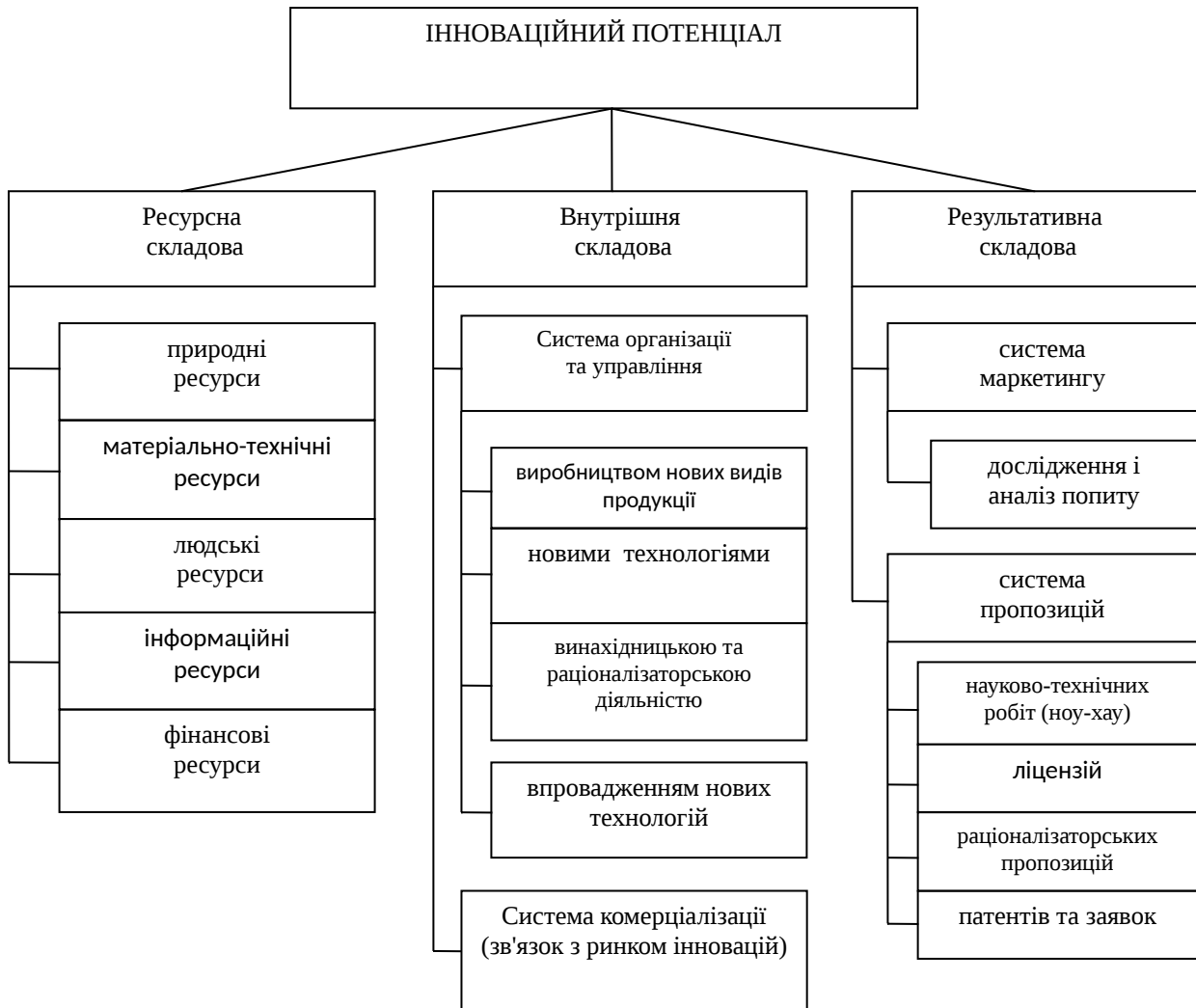

Рис. 1 Структура інноваційного потенціалу

Ресурсна складова залежить від можливостей використання кожного одиничного господарського ресурсу в інноваційному процесі. Головним принципом виділення ресурсних елементів потенціалу є їх функціональна роль в інноваційному процесі. Дана складова включає в себе природні, матеріально-технічні, людські, інформаційні та фінансові ресурси, які в свою чергу поділяються на частини, існуючі у безпосередньому зв'язку та взаємозалежності. Внутрішня складова забезпечує організацію дієздатності і ефективності функціонування підприємства з метою створення і виробництва нових видів продукції та поліпшення їх якісних характеристик; створення нових, більш удосконалених прогресивних технологій для ефективного використання сировини і виробництва матеріалів; здійснення винахідницької та раціоналізаторської діяльності. Дану складову доцільно представити інститутами, які з одного боку забезпечують організацію внутрішніх процесів інноваційної діяльності (винахід і виробництво нового продукту, організацію безпосереднього впровадження нових технологій), а з іншого – зовнішні процеси (взаємозв'язок об'єкту дослідження підприємства з наукою та з ринком інновацій), тобто комерціалізацію. Результативна складова демонструє результат реалізації існуючої можливості, тобто досягнутий рівень потенціалу через інноваційні ринки. Показники інноваційної діяльності здійснюють вплив як на попит, так і на пропозицію інновацій через маркетингову службу. Попит на інновації формується інноваційною активністю підприємств через впровадження інновацій (ноу-хау) у процес виробництва та безпосередньо на оновлення продукції. Система

пропозицій інновацій включає: результати науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт (НДПКР), надходження заявок на видачу охоронних документів і використання об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій; продаж і придбання ліцензій на об'єкти інтелектуальної власності. Таким чином, дана складова представляє собою цільову характеристику даної категорії (інноваційного потенціалу), яка проявляється в потоках інноваційної продукції, забезпечуючи головним чином її відтворення.

Звісно, що науково-технічний прогрес без активізації інноваційних процесів, прискореного впровадження у виробництво передових технологій і новітніх розробок неможливий. Для цього необхідна продумана, виважена державна інноваційна політика. Згідно із Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» [4], головною метою державної інноваційної політики визначено: а) створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання Ін П країни; б) забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій виробництва та в) реалізацію нових видів конкурентоздатної продукції. Зважаючи на територіальну, галузеву та структурну неоднорідність Ін П і конкретні проблеми, що стоять перед нашим суспільством, в Україні існує можливість використання різних моделей інноваційного розвитку. Можливі моделі та їх основні риси ми узагальнено відобразили в таблиці 1.

Однак для розвитку Ін П важливе значення має також створення високого рівня інноваційної сприятливості.

Таблиця 1

Характеристика основних моделей інноваційного розвитку,
придатних для застосування в Україні

Назва моделі	Основні риси
1. Активна дифузія інновацій	Тісна взаємодія уряду з науковими установами, вузами, підприємствами, організаціями
2. Державна підтримка інноваційних фірм	Державна підтримка всіх інноваційних структур при виході їх продукції на світовий ринок
3. Локальне інноваційне середовище	Концепція на певній території наукового, освітнього, виробничого, фінансового потенціалів, об'єднаних єдиним процесом технологічного розвитку
4. Міжгалузеві науково-технічні комплекси	Створення інноваційної системи за умови генерації всіх характеристик для моделі «локального інноваційного середовища» факторів
5. Науково-технічне співробітництво країн СНД	Науково-технічне співробітництво між державами, підприємствами країн СНД за спеціальними програмами, комерційними замовленнями на науково-технічну продукцію
6. Світове співробітництво	Міжнародне науково-технічне співробітництво, широкий обмін науковими результатами і технологіями

Для порівняння зауважимо, що у розвинутих країнах інноваційна політика будується виходячи із своїх конкретних обставин та соціально-економічних можливостей. Зокрема у США, інноваційна політика будується на наступних принципах: 1) наявність урядової підтримки фундаментальних досліджень, що мають потенційно велике значення для держави; 2) встановлення пріоритетів у сфері науки і техніки, що, в основному, покладено на адміністративно-бюджетне управління; 3) стимулювання перебудови промисловості згідно з планом економічного відродження, що фактично є непрямим фінансуванням НДПКР з боку приватного сектору (особливо перспективних робіт і прискорення впровадження нововведень).

В Японії державна політика пріоритетів передбачала два шляхи: перший – освоєння зарубіжного досвіду на основі закупівлі ліцензій, а другий – розвиток власних досліджень і розробок. Важливо те, що до початку 80-х років японський уряд віддавав перевагу освоєнню чужих знань і технологій, а згодом він виступив ініціатором

великих національних програм у сфері НДПКР на конкурсній основі. Даний факт свідчить про перехід Японії до політики динамічного планування наукових досліджень і застосування нових технологій тільки вітчизняних вчених.

В Україні інноваційний потенціал держави організаційно сформувався в наукових закладах. Частина з них перебуває під юрисдикцією державних наукових установ (академії наук, державних ВНЗ тощо), частина має самостійний характер (галузеві НДІ та академії), а частина розміщена безпосередньо на промислових підприємствах (конструкторські бюро, наукові лабораторії, відділи інноваційного розвитку тощо). Сучасними формами організації Ін П держави виступають також інноваційні банки, фонди, страхові фірми, біржі, служби менеджменту, маркетингу, реклами, інформаційно-комунікаційні та сервісні організації, що здійснюють свою діяльність у науковій сфері. Однак, якщо до 1988 р. наукова діяльність у нашій країні здійснювалася у 1900 наукових установах, організаціях і підприємствах. У них було зайнято майже 500 тис. наукових працівників (у тому числі 6,5 тис. докторів наук і 150 тис. кандидатів наук), що у процентному співвідношенні, порівнюючи з США цей показник становив відповідно 5,4% і 6,4% всього працездатного населення. То вже з кінця 80-х років, коли радянську економіку охопив «параліч», потреба у науковій продукції різко впала. Вдвічі скоротилася кількість проектних і дослідницьких організацій, відповідно наполовину зменшилася чисельність наукових працівників, питома вага асигнувань на розвиток НДПКР «досягла» катастрофічної величини - 0,3% ВВП країни. І це при тому, що якщо фінансування науки на рівні, нижчому за 1%, то це повністю позбавляє її можливості функціонувати. Отже, відсутність дієвого механізму впровадження технологій і технологічних рішень, скорочення кадрового потенціалу у вітчизняній науці стали основними перепонами на шляху зростання реальної економіки.

Зараз в Україні значно виріс вік наукових працівників, особливо з науковим ступенем. Причина цього – «вимивання умів» - виїзд молодих, талановитих та перспективних наукових працівників за межі країни. Середній вік працівників у сфері НДР за останнє десятиріччя перевищив 50 років, у тому числі для докторів наук складає 63-68 років, а для кандидатів наук наблизився до 53-х років. На Заході створені своєрідні «мисливці за головами», які постачають талановитих програмістів комп'ютерним підрозділам західних компаній, які страдають від гострого дефіциту «інтелектуальної сировини». За деякими даними в США в індустрії високих технологій залишаються незаповненими 190 тис. робочих місць (у світі близько півмільйона) [5]. У перелік країн, які є постачальниками «сірого золота» - інтелекту, поряд з Індією, Росією, Румунією, Болгарією та Філіппінами, входить і Україна. І це при тому, що в Україні у різні історичні часи була закладена сильна генетична основа для динамічного розвитку найсучасніших напрямків фундаментальної та прикладної науки всесвітньо відомими вченими такими як: І. Пулюй, А. Александров, М. Богомолов (фізика), М. Кравчук, В. Глушков, М. Граве (математика і кібернетика), М. Туган-Барановський, С. Кузнець, П. Птуха (економіка), І. Сікорський, Ю. Кондратюк, О. Антонов, С. Корольов, М. Янгель, Є. Патон, Б. Патон (техніка і космонавтика), І. Мечников, О. Палладін, О. Богомолець, В. Філатов, М. Амосов, В. Вернадський (медицина і біологія) та ін. Ми таку обставину розцінюємо як інвестування зарубіжної економіки вітчизняним людським капіталом, від якого залежить майбутнє нашої держави. Це очевидний недолік в роботі нашого уряду. Як наслідок цього спостерігається ще одна проблема – за роки незалежності нашої держави, у суспільстві відбувся підриг авторитету наукових працівників, знецінилися знання і значення вищої освіти. Із-за відсутності робочих місць стало проблемою працевлаштування молодих випускників з вищою освітою. Відбулася непродумано перебільшена підготовка юристів і економістів й зовсім утрачений інтерес у молоді до технічних спеціальностей і педагогічної діяльності. А активне впровадження болонської системи навчання не дає ні користі, ні відповідних базових знань. Згідно даної методики фактично відбувається процес накопичення балів

замість засвоєння пройденого матеріалу, а усвідомлення, що навчання є кропіткою, відповідальною і постійною роботою - відсутнє. Значна кількість студентів очної форми навчання проводять безтурботне і безвідповідальне «перебування» у навчальному закладі. Єдиною проблемою для деяких є неспроможність батьків вчасно внести оплату за «навчання» по причині відсутності робочих місць, особливо в сільській місцевості, що змушує таких студентів шукати десь підробіток.

Ще одним недоліком у навчальному процесі ми вважаємо поголовне запровадження дистанційної форми навчання. На наше переконання, така форма навчання має право на існування у двох випадках: якщо людина обмежена (в першу чергу за станом здоров'я) у пересуванні, або, маючи вже вищу освіту, їй не вистачає відповідних професійних знань на новій роботі чи посаді. В іншому разі важко погодитися з нашим міністерством освіти. Адже в нашій країні в радіусі 80-100 км доступно вибрати за інтересом державний ВНЗ з визнаною науковою школою, високоякісним професорсько-викладацьким складом в якому навчання відбувається у живому спілкуванні. Це сприяє діалогу, дискусії і активній науково-дослідній роботі під активним науково-методичним керівництвом.

Важливою складовою Ін П, від якої залежить успішне виконання НДПКР – є стан матеріально-технічної бази організацій, що виконують ці роботи. На жаль сьогодні спостерігаються надзвичайно низькі темпи оновлення парку машин і обладнання, більшість з яких перебувають в експлуатації майже 11-20 років (це 51% від всієї кількості), а деякі понад 20 років (26,2%). Фізична зношеність основних фондів сягнула за 70%, а моральна - 90%. Все вищесказане стало основною причиною подальшого скочування України на «задвірки» науково-технічного та соціально-економічного прогресу. Авторитетні зарубіжні експерти після проведеного ще у 1996 р. дослідження «Про людський розвиток в Україні» констатували перехід нашої країни з позиції держави з високим індексом людського розвитку в так званий середній клас, а у 1998 році – експерти цієї ж інституції впритул приблизили Україну до позиції країн – «злидарів» щодо якості людського життя [6].

Отже, сьогодні треба відверто заявити, що науково-інноваційна сфера нашої держави належить до тих галузей господарського комплексу України, які зазнали в умовах трансформації економічних відносин найбільш істотних змін у гіршу сторону. Загальні тенденції розвитку наукової діяльності в нашій державі свідчать про руйнацію бувшої системи організації наукових досліджень та неефективність діяльності наукових ресурсів в Україні. Особливо відчутна така деформація організаційної та галузевої структури наукового комплексу на регіональному рівні. Значно знизилась роль традиційних осередків інноваційної діяльності держави, особливо в обласних центрах та у великих містах. Натомість зросло значення наукового комплексу ядер промислових агломерацій – Київського, Харківського, Дніпропетровського і до 2013р. Донецького. За даними КВЕД, із 458 міст України лише 120 здійснюють регулярні витрати на технологічні інновації. Причому на 20 міст України припадає майже 90% всієї інноваційної діяльності держави, а на ядра промислових агломерацій – 53%. Тобто зараз для України характерна висококонцентрована структура формування інновацій із переважанням декількох основних центрів НДР. Серед них насамперед виділяється Київ (понад 28% від усіх загальних інноваційних витрат), на другому місці Харків (8,17%), на третьому, до недавнього часу (до 2013 року), був Донецьк (6,97%) і на четвертому - Дніпропетровськ (6,65%). Насторожують доволі низькі показники розвитку науково-інноваційної діяльності в Одесі (1,79%) та у Львові (1,04%) від загальних показників інноваційно-технологічних витрат [7].

Пріоритетним і надалі залишається фінансування наукової діяльності за рахунок замовників, яке ще у 2002 р. перевищувало 60% його загального обсягу. Частка закордонних замовників становила тоді 26,2%, яка була значно вищою, ніж у розвинутих країнах (у Великій Британії на іноземні джерела припадало близько 14%,

Франції – 8,3%, Італії – 3,9%, а у Японії лише 0,1%). Враховуючи досвід «нових індустріальних країн» та ряду країн з перехідною економікою, можна зрозуміти, що пріоритетні напрямки державної фінансової підтримки стосувалися насамперед технологічно передових галузей економіки, які детермінували НТП країн і мали досить конкретний характер. Якщо екстраполювати їхні програми на вітчизняні умови то ми вважаємо, що пріоритетними повинні стати галузі, які складають основу «економіки знань», а саме: 1) розвиток комп'ютерних мереж; 2) створення нових поколінь мікросхем; 3) створення телебачення з високим ступенем можливостей екрана; 4) нові ліки та засоби захисту рослин; 5) створення нових матеріалів; 6) розвиток природоохоронних технологій; 7) розробка нових джерел енергії; 8) розробка нових функціональних біоматеріалів; 9) створення нового покоління ядерних реакторів та засобів контролю; 10) впровадження у виробництво нетрадиційні джерела електроенергії тощо. Можна сміливо заявити, що для технологічного прориву України саме для цих стратегічно важливих напрямків такі передумови є. Проте існує брак фінансових коштів підтримки цих проектів. Сьогодні основним джерелом фінансування інновацій у промисловості України залишаються власні кошти підприємств, питома вага яких становить майже 67% у загальному обсязі. Причинами недостатності та ускладненого залучення інших ресурсів – інвестицій зокрема – є несприятливий інвестиційний клімат і недолуге чинне законодавство щодо нього, відсутність венчурного капіталу тощо [8]. Адже у нормальних економічних умовах інвестиційні можливості мають властивість накопичуватись, поступово утворюючи інвестиційний потенціал (Інв П) [9]. Формування його відбувається під впливом певних факторів (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив факторів на інвестиційний потенціал підприємства

	Позитивні фактори	Негативні фактори
Внутрішні фактори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кваліфікований менеджмент 2. Високий рівень рентабельності продаж 3. Виробництво інноваційного продукту 4. Діяльність компанії відповідає стандартам розвинених країн 5. Технологія, яка використовується, відповідає найкращим світовим стандартам 6. Високий рівень оборотності капіталу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатня кваліфікація персоналу 2. Технологія, що використовується, поступається існуючим аналогам 3. Незадовільна маркетингова політика 4. Дефіцит оборотних коштів 5. Інфляція в країні 6. Недосконале чинне (податкове та регуляторне) законодавство 7. Політична нестабільність в країні 8. Низький рівень капіталізації фондового ринку
Зовнішні фактори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестиційно-приваблива політика держави 2. Високі темпи розвитку ринку інновацій, прийнятний рівень конкуренції 3. Підвищений інтерес світових ТНК до нових ринків збуту своїх товарів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність інвестиційно-привабливої політики держави 2. Низькі темпи розвитку ринку, жорстка конкуренція 3. Глобальна економічна криза і зниження рівня інвестиційної діяльності

Процес формування Інв П є закономірним явищем і залежить від того, яка з наведених груп факторів переважає. Тому його реалізація полягає в усуненні негативних факторів в рамках свого кола впливу з метою максимізації вартості компанії, а у відповідності до співвідношення факторів потенційні інвестори приймають своє рішення щодо доцільності інвестування. В свою чергу підприємство – обирає вигідну для нього інвестиційну стратегію.

Висновки. Інноваційний потенціал – як сукупність наявних у країні інтелектуальних, технологічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним їх

інфраструктурним забезпеченням, що здатні створювати нові знання та ефективний механізм їх комерційного застосування, об'єднує в собі три складові: ресурсну, внутрішню і результативну.

За роки незалежності України на сповільнення інноваційної діяльності негативно вплинули наступні фактори: 1) загальний спад виробництва і високий рівень інфляції (49%); 2) незадовільна динаміка структурних перетворень у промисловості; 3) ресурсні обмеження; 4) збільшення тривалості прийняття рішень про впровадження у виробництво нових типів машин і устаткування; 5) фізична і моральна зношеність основних фондів, відповідно: 70% і 90%; 6) зниження частки інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції нашої держави; 7) зниження активності зовнішньоекономічної діяльності України, що призвело до посилення імпортозалежності нашої держави від наукоємних товарів і науково-технологічних послуг; 8) локалізація в країні трудо- і ресурсномістких, а також екологічно небезпечних виробництв; 9) відсутність попиту на наукових працівників призвела до «вимивання умів» - молоді, талановиті і перспективні вчені виїжджають зі своїми сім'ями за кордон (в першу чергу США, Японію, Китай, країни Західної Європи) на постійне місце проживання; 10) несприятливий інвестиційний клімат і недосконале чинне законодавство щодо інвестицій; 11) нестабільна політична обстановка в країні і воєнні дії на сході держави.

На даний час для України характерна висококонцентрована структура формування інновацій із переважанням декількох основних центрів науково-дослідних робіт: Київ, Харків, Дніпропетровськ. Роль традиційних осередків інноваційної діяльності держави знижується, особливо це відчутно у обласних центрах та великих містах.

Для активації інноваційних процесів в країні необхідна продумана і виважена державна інноваційна політика, реалізація якої створила б відповідні соціально-економічні, організаційні та правові умови для ефективного функціонування НДПКР. Генетична основа для динамічного розвитку найсучасніших напрямків фундаментальної та прикладної науки уже закладена в різні історичні часи всесвітньо відомими вітчизняними вченими.

Ще одна важлива умова, яка впливає на активізацію і нормальне функціонування інноваційної діяльності – це інвестиції у соціально-економічні програми та інноваційні проекти. Їх надходження і формування Інв П знаходиться під впливом різних факторів, які потрібно продумано враховувати і раціонально використовувати.

Список використаних джерел:

1. Райсберг Б.А., Лозовский Л.Ш. Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. – М.: МНФРА – М, 1997. – 496 с.
2. Національна економіка: навч. пос. / За заг. ред. Носової О.В. – К.: ЦУП, 2013. – 512 с.
3. Буднікевич І.М., Школа І.М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. – Чернівці: «Зелена Буковина», 2002. – 200 с.
4. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 04.07.2002. №40 – IV
5. Охотники за головами // Бизнес Уик. – 1997. – №6. – С.40-44.
6. Мельник О.О. Индекс розвитку людського потенціалу як індикатор ефективності соціальної політики країни // [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.confcontact.com/2009ip/melnikoo>
7. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий; Київ, нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 447 с.
8. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. пос. / М.О. Джаман – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 №1560 – XII.